

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Δ/νση Ενημέρωσης

Ανατολικός Αερολιμένας
Αθήνα, 27 Φεβρουαρίου 1996

Ο Υπουργός Εξωτερικών κ. Θεόδωρος Πάγκαλος κατά την άφιξη του από τις Βρυξέλλες, όπου είχε μεταβεί για να λάβει μέρος στο Συμβούλιο Υπουργών Γενικών Υποθέσεων, προέβη στην ακόλουθη δήλωση και απάντησε σε ερωτήσεις δημοσιογράφων:

ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Ο λόγος για τον οποίο κάνω δηλώσεις στο αεροδρόμιο σήμερα (γιατί όπως γνωρίζετε δεν το συνηθίζω) είναι διότι νομίζω πως θα ήταν ενδιαφέρον να αποσαφηνίσω μερικά πράγματα γύρω από την εξέλιξη στο Συμβούλιο Υπουργών Γενικών Υποθέσεων στις Βρυξέλλες, που θεωρώ ότι δεν έχουν γίνει όσο πρέπει κατανοητά.

Χθες, μετά από διεξοδική συζήτηση που κράτησε πάνω από δύο ώρες, το σύνολο των συναδέλφων Υπουργών Εξωτερικών των χωρών της Ε.Ε. - δηλαδή και οι 15 - συμφωνήσαμε σε μία κοινή θέση για τα πρόσφατα γεγονότα, με τα οποία εκφράστηκε η τουρκική επιθετικότητα στο Αιγαίο. Αυτά συνιστούν κατά την άποψη της Ε.Ε. - και αυτό δεν το αμφισβήτησε κανείς - εδαφική διεκδίκηση της Τουρκίας εις βάρος της Ελλάδας. Στην ανακοίνωση αυτή περιλαμβάνονται τα εξής στοιχεία:

* Το πρώτο - το οποίο σας παρακαλώ να προσέξετε ιδιαίτερα γιατί το είδα μόνο σε μία εφημερίδα να μεταφέρεται από τις Βρυξέλλες, όλες οι άλλες ή δεν το έχουν κατανοήσει ή το αποσιωπούν - είναι ότι για πρώτη φορά η Ε.Ε. λέει ότι η επίθεση της Τουρκίας εις βάρος της Ελλάδας αφορά την Ε.Ε. και επηρεάζει τις σχέσεις της Ε.Ε. με την Τουρκία. Αυτό είναι η κορυφαία εξέλιξη. Είναι εξέλιξη ανάλογης σημασίας με τη γνωστή τοποθέτηση του Λουξεμβούργου, όταν η Ε.Ε. είπε ότι το Κυπριακό επηρεάζει τις σχέσεις της με την Τουρκία. Μέχρι τώρα ποτέ η Ε.Ε. δεν είχε πει ότι τα γεγονότα που συμβαίνουν μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας επηρεάζουν τις σχέσεις της Ε.Ε. - Τουρκίας. Και αυτό βεβαίως είναι μια βάση πάνω στην οποία θα οικοδομηθεί το μέλλον της Τουρκίας με την Ε.Ε.

* Το δεύτερο πολύ σημαντικό γεγονός είναι ότι η Ε.Ε. επαναλαμβάνει, βεβαίως, την συμφωνία της 6ης Μαρτίου για την Τελωνειακή Σύνδεση, η οποία σας θυμίζω ότι έχει υιοθετηθεί ομόφωνα, δηλαδή ότι την έχει εγκρίνει και η Ελλάδα - αλλά λέει ότι η εξειδίκευση αυτής της συμφωνίας θα γίνει στο μελλοντικό Συμβούλιο Σύνδεσης. Και αυτό προφανώς σημαίνει ότι θα υπάρξουν τοποθετήσεις της Ε.Ε. και τοποθέτηση της Τουρκίας, από την οποία θα κριθεί και το μέλλον (δηλαδή η συγκεκριμένη υλοποίηση) των δεσμεύσεων που περιλαμβάνεται στην Τελωνειακή Ένωση. Όπως ξέρετε, η χρηματοδότηση της τουρκικής οικονομίας από την Ε.Ε. έχει παγώσει μετά τα τελευταία γεγονότα και παραμένει παγωμένη. Και θα παραμείνει παγωμένη, μέχρις ότου πραγματοποιηθεί το Συμβούλιο αυτό, το οποίο πιθανότατα θα λάβει χώρα όταν υπάρξει Κυβέρνηση στην Τουρκία. Και εν πάσει περιπτώσει, είναι απίθανο να λάβει χώρα την 23η Μαρτίου όπως είχε αρχικά προβλεφθεί και όπως είχε γίνει αποδεκτό από την ελληνική Κυβέρνηση μέχρι τώρα.

Υπάρχουν και τα άλλα στοιχεία αυτής της αναδιορίωσης, αυτής της κοινής θέσης που νομίζω ότι είναι σημαντικά για μας. Μέχρι τώρα οι ευρωπαϊκές χώρες μας έλεγαν ότι υπάρχει μια ελληνοτουρκική διαφορά απέναντι στην οποία κρατούσαν, γενικά, στάση ίσων αποστάσεων και ουδετερότητας. Τώρα, για πρώτη φορά, λένε ότι πρέπει η οποιαδήποτε αξίωση από την πλευρά της Τουρκίας να κριθεί με βάση το Διεθνές Δίκαιο και να αναχθεί στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης που κρίνει τις διαφορές που προκύπτουν από το Διεθνές Δίκαιο. Όποιος μιλάει για διαφορά που στηρίζεται στο Διεθνές Δίκαιο, πρέπει να προβλέψει και κάποια κρίση. Δεν μπορεί αυτό που λέει ο ένας ή ο άλλος να είναι το Διεθνές Δίκαιο. Αν υπάρχει διαφωνία κάποιος τρίτος το κρίνει. Και αυτός ο τρίτος υπάρχει και είναι το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Αυτή η απόφαση είχε γίνει δεκτή - όπως σας είπα - και από τους 15 Υπουργούς Εξωτερικών. Και υποστηρίχθηκε θερμά από το σύνολο, σχεδόν, των συναδέλφων και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία παρίστατο στην συζήτηση αυτή, με τον ίδιο τον Πρόεδρό της τον κ. Σαντέρ και τον κ. Βαν Ντερ Μπουκ. Ορισμένες αντιρρήσεις είχαν εκφραστεί από τον Υπουργό του Ηνωμένου Βασιλείου, ο οποίος μετά τις εγκατέλειψε και αυτός και δέχθηκε την κοινή απόφαση. Όταν πήγαμε στο Συμβούλιο, συνέβη κάτι πρωτοφανές: ο Άγγλος Υπουργός είχε αποχωρήσει και ο Άγγλος Πρέσβυς αναίρεσε την δέσμευση του Υπουργού του. Αυτό έγινε δεκτό με έκπληξη και αγανάκτηση από το σύνολο των χωρών που μετείχαν στο Συμβούλιο. Είναι σαφές, νομίζω, ότι οι υπόλοιπες 14 χώρες παραμένουν δεσμευμένες από αυτό το κείμενο. Και για αυτό, το κείμενο αυτό δεν εγκαταλείφθηκε αλλά δόθηκε στην δημοσιότητα από την Προεδρία με ευθύνη της ως κείμενο Συμπερασμάτων για τον Τύπο.

Εμείς δεν δεχόμαστε αυτήν την πρωτοφανή, όπως σας είπα, υπαναχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου. Θεωρούμε ότι η θέση αυτή δεσμεύει την Ε.Ε. Και θα μείνουμε πιστοί σε όσα είπαμε και σε όσα συμφωνήσαμε.

Αυτή περίπου είναι η περιγραφή των γεγονότων στις Βρυξέλλες.

ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ: Τί σας κάνει να πιστεύετε ότι αυτή η θέση δεσμεύει την Κοινότητα; Δεν είναι επίσημο κείμενο.

ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Η Κοινότητα είναι πολιτικός οργανισμός, δεν είναι συμβολαιογραφείο. Όταν οι πολιτικοί υπεύθυνοι των χωρών, οι Υπουργοί Εξωτερικών δεσμεύονται αυτοπροσώπως, δημιουργούν ένα πολιτικό δεδομένο. Δεν ξέρω αν το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει με αυτόν τον τρόπο τα συμφέροντα της Τουρκίας. Δεν ξέρω πως λαμβάνονται οι αποφάσεις τους. Και δεν ξέρω με ποιον τρόπο ασκούν πλέον διπλωματία. Γιατί, όπως σας είπα, αυτό είναι πρωτοφανές: Δεν έχει ξανασυμβεί στη ζωή της Ε.Ε. να έρχεται ο Πρέσβυς να αναιρεί εκ των υστέρων τη θέση του Υπουργού. Αλλά, εν πάσει περιπτώσει, όποια και αν είναι η θέση του Άγγλου Υπουργού και ό,τι και αν νομίζει ότι κάνει το Ηνωμένο Βασίλειο με αυτές τις παλινδρομήσεις και υπεκφυγές - για τις οποίες υποθέτω ότι θα ασκηθεί η δέουσα κριτική και από τον αγγλικό Τύπο και από το αγγλικό Κοινοβούλιο - εμείς θα μείνουμε στη θέση μας. Και η θέση μας είναι αυτή που είναι, και την οποία σας περιγράψαμε. Οι αποφάσεις για την χρηματοδότηση της Τουρκίας θα πρέπει να ληφθούν ομοφώνως και αυτό

προϋποθέτει και τη δική μας γνώμη. Υποθέτω ότι αυτό σας καθησυχάζει κ. Κοντόπουλε.

ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ: Δηλαδή, ενδέχεται να επαναφέρετε αυτό το κείμενο και να βγει ως δήλωση;

ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Εγώ δεν έχω τίποτα να επαναφέρω. Έχω την δεδομένη και εκφρασμένη αλληλεγγύη 14 χωρών της Κοινότητας. Διάβασα σε μερικά από τα έντυπά σας - nothing personal, όπως θα έλεγε και ο Άγγλος - ότι δεν υπάρχει η λέξη "αλληλεγγύη". Μα υπάρχει κάτι πολύ σημαντικότερο, αυτό που σας είπα στην αρχή: ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση λέει ότι η επιθετικότητα της Τουρκίας εναντίον της Ελλάδας είναι θέμα που αφορά πλέον τις σχέσεις της Ε.Ε. με την Τουρκία. Και αυτό το διάβασα στη δική σας εφημερίδα. Είναι η μόνη που το έχει καταλάβει. Σας κάνω και έναν έπαινο.

ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ: Σας ευχαριστούμε κύριε Υπουργέ. Ωστόσο, δεν θα προκύψουν κάποια προβλήματα αν η Ελλάδα συνεχίσει να θέτει veto;

ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Η Ελλάδα - όπως σας είπα - στις 6 Μαρτίου έκανε μια καταπληκτική χειρονομία καλής θέλησης προς την Τουρκία. Χειρονομία για την οποία - όπως ίσως θα θυμάστε - εγώ όντας τότε απλός βουλευτής, είχα σοβαρές επιφυλάξεις. Εν πάσει περιπτώσει, το κράτος έχει συνέχεια, η Κυβέρνηση αυτή αποτελεί συνέχεια της προηγούμενης Κυβερνήσεως και αποδέχομαι όλα όσα έχουν συμβεί στο παρελθόν. Και είμαι υποχρεωμένος να αναλάβω την ευθύνη για όλα όσα έχουν συμβεί στο παρελθόν.

Παραβλέψαμε το γεγονός ότι υπάρχει τουρκική κατοχή στην Κύπρο, ότι η Τουρκία δημιουργεί ένα πλήθος προβλημάτων στο Αιγαίο εις βάρος μας, ότι έχει δημιουργήσει μια φρικτή κατάσταση σε ό,τι αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα για τις δημοκρατικές και τις λοιπές αριστερές κινήσεις της Τουρκίας, αλλά ιδίως εναντίον του Κουρδικού λαού και κάναμε αυτή τη χειρονομία να επιτρέψουμε την Τελωνειακή Ένωση, που και αυτή εξαρτιόταν από ομοφωνία. Θα μπορούσε, δηλαδή, η Ελλάδα να την έχει σταματήσει. Δεν την σταματήσαμε. Το επιχείρημα όλων όσων τότε μας συνιστούσαν μετριοπάθεια ήταν να κάνουμε μια χειρονομία καλής θέλησης, γιατί η Τουρκία έτσι θα οδηγηθεί σε καλύτερη συμπεριφορά. Το αποτέλεσμα, είναι όμως, ότι η Τουρκία παραβίασε τη συμφωνία Τελωνειακής Ένωσης, διότι έσπευσε αμέσως να δημιουργήσει νέο - ανύπαρκτο μέχρι εκείνη τη στιγμή - θέμα, που είναι η αμφισβήτηση των ελληνικών συνόρων στα Δωδεκάνησα. Αυτό συνιστά ευθεία παραβίαση της Τελωνειακής Ένωσης, η οποία προβλέπει βεβαίως ότι πρέπει να υπάρχουν καλές σχέσεις μεταξύ της χώρας που συνδέεται με την Ε.Ε. και τα κράτη-μέλη. Δεν είναι δυνατόν να φανταστούμε ότι θα προχωρεί η Τελωνειακή Σύνδεση και τα τουρκικά στρατεύματα θα επιτίθενται στα ελληνικά νησιά. Υποθέτω ότι ούτε στο Λονδίνο θα μπορούσαν να φανταστούν κάτι τέτοιο. Και επομένως, εμείς με βάση αυτή τη διαπίστωση (που κανείς από τους εταίρους μας δεν αμφισβήτησε) οδηγούμεθα στην αμφισβήτηση της Τελωνειακής Ένωσης, όπως είχε προβλεφθεί στις 6 Μαρτίου. Ελπίζουμε η Τουρκία να επανέλθει στη θέση εκκίνησης. Να δεχθεί την άρση της αμφισβήτησης, ή εν πάσει περιπτώσει την επίλυσή της μέσα από το Διεθνές Δίκαιο. Διότι δεν μπορούμε να τους εμποδίσουμε να σκέφτονται ότι το ένα ή το άλλο νησί τους ανήκει. Θυμάστε ότι η κα. Τσιλέρ είπε ότι της ανήκουν

3.500 νησιά στο Αιγαίο. Δεν μπορούμε βέβαια να το εμποδίσουμε αυτό, αλλά αν έχουν οποιαδήποτε αμφισβήτηση ως πάλι όπως όλα τα πολιτισμένα κράτη στις διεθνείς διαδικασίες να προβάλλουν τις απαιτήσεις τους. Αυτό που δεν θα δεχθούμε είναι ο πόλεμος, η απειλή πολέμου, οι απειλές και οι εκβιασμοί που συνεχώς από τότε - καθημερινά σχεδόν - εκστομίζονται είτε από την κα. Τσιλέρ, είτε από τους Υπουργούς της, είτε από διάφορους ανεύθυνους παράγοντες της Άγκυρας.

ΤΣΟΡΑΚΗΣ: Αν θα προσφύγουν στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης θα το δεχθούμε μόνο για το θέμα των νησιών ή για οποιοδήποτε θέμα θεωρεί...

ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Εμείς θέλουμε, για να συζητήσουμε την Γεωλονειακή Ένωση, να αρθεί το νέο γεγονός που έχει προκύψει. Γιατί, όπως σας είπα, δεσμευόμαστε από τη συμφωνία που έχουμε προσυπογράψει στις 6 Μαρτίου 1995. Υπάρχει όμως νέο γεγονός και πρέπει να αρθεί το νέο γεγονός.

ΜΗΛΑΚΑΣ: Συμφωνούν οι εταίροι μας με αυτή τη λογική;

ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Νομίζω ότι την εκφράζει το κείμενο, το οποίο διαβάσατε. Αν το διαβάσατε με προσοχή νομίζω ότι εκφράζει αυτή τη λογική. Το δέχθηκαν όλοι, το δέχθηκε και ο Άγγλος και μετά συνέβη αυτό το καταπληκτικό, από άποψη διπλωματικής πρακτικής, γεγονός.

ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ο κ. Έβερτ μιλάει για διπλωματική αποτυχία...

ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Διάβασα την ανακοίνωση της Νέας Δημοκρατίας. Νομίζω ότι ούτε ο κ. Σημίτης, ούτε εγώ προσπαθήσαμε να δώσουμε την εντύπωση ότι είμαστε θαυματοποιοί και ότι μέσα σε λίγες ώρες ή σε λίγες μέρες θα ανατρέψουμε καταστάσεις που έχουν δημιουργηθεί για πολλά χρόνια. Θέλουμε να κάνουμε ότι μπορούμε. Αγωνιζόμαστε για να ανατρέψουμε την κατάσταση και να δώσουμε μια καλύτερη προοπτική για ελληνικά δίκαια στο μέλλον. Σε έναν τέτοιο αγώνα μπορεί να υπάρχουν επιτυχίες, μπορεί να υπάρχουν και δυσκολίες. Και σε τέτοια περίπτωση - έχω την εντύπωση - ότι η Αντιπολίτευση πρέπει να χαίρεται για τις επιτυχίες και να συμεριζείται τις δυσκολίες. Έχω την εντύπωση ότι ο κ. Έβερτ χαίρεται για τις δυσκολίες και απογοητεύεται για τις επιτυχίες. Και εν πάσει περιπτώσει, του έχω πει να είμαστε σε επαφή με τον ίδιο προσωπικά είμαι έτοιμος να είμαι σε επαφή κάθε φορά που το ζητεί αλλά και με τους συνεργάτες του. Θα ήταν προτιμότερο να μελετάει καλύτερα τους φακέλους του και να μην υιοθετεί απόψεις, τις οποίες δεν έχουμε και δεν υποστηρίζουμε, λέγοντας π.χ. διάφορα αχαρακτήριστα όπως αυτό ότι "η Ελλάδα υιοθέτησε την πολιτική δύο ταχυτήτων" επειδή ο Πρωθυπουργός πήγε μόνο σε τρεις πρωτεύουσες. Όπως καταλαβαίνετε, η πολιτική δύο ταχυτήτων - και εσείς το ξέρετε πολύ καλά διότι είστε έμπειροι περί τα διεθνή δημοσιογράφοι - είναι τελείως άλλο πράγμα. Και εν πάσει περιπτώσει υποθέτω ότι εάν ο Πρωθυπουργός πήγαινε σε 15 πρωτεύουσες ξαφνικά μετά την ορκωμοσία του, ο κ. Έβερτ θα έβγαινε να πει - και θα είχε δίκιο να το πει - ότι ο Πρωθυπουργός εγκατέλειψε τη χώρα και τα προβλήματα της και επιδίδεται σε πολιτικό τουρισμό. Ο Πρωθυπουργός πήγε σε τρεις μόνο χώρες, επειδή αυτό μπορούσε να κάνει τώρα. Θα ήταν έτοιμος να πάει και στην Αγγλία, εάν οι Άγγλοι έδειχναν μεγαλύτερη

επιθυμία να μας συναντήσουν και λιγότερη επιδεξιότητα για την αποφυγή των υποχρεώσεών τους. Στην Ιταλία, όπως ξέρετε, υπάρχει μια ιδιόρρυθμη κατάσταση και περιμένουμε να αποσαφηνιστεί. Και έχει την εντύπωση ότι θα πάει και σε μικρή χώρα. Είναι πιθανότατο ο Πρωθυπουργός να επισκεφθεί την Ιρλανδία. Δεν ξέρω αν θα το κάνει ή τότε θα το κάνει. Αλλά, είναι πιθανότατο να επισκεφθεί την Ιρλανδία που είναι η μέλλουσα Προεδρία. Εγώ θα πάω σχεδόν παντού. Αλλά - για όνομα του Θεού! - ας μας δώσει ο κ. Έβερτ μερικές ημέρες. Εκτός αν θέλει να πάει αυτός σε μερικές πρωτεύουσες. Εγώ δεν θα είχα καμία αντίρρηση να εκπροσωπήσει την ελληνική Κυβέρνηση, γιατί πιστεύω ότι τελικά τους ίδιους στόχους έχουμε και εμείς και η Νέα Δημοκρατία. Και είναι κρίμα και ντροπή να επικρατεί η μικροκομματική λογική και να προσπαθούμε από αυτά τα θέματα, στα οποία δεν υπάρχουν διαφωνίες, να δημιουργήσουμε διαφωνίες γιατί έχουμε την αυταπάτη ότι έτσι θα κερδίσουμε ψήφους. Δεν κερδίζονται έτσι ψήφοι. Δεν κερδίζονται έτσι εκλογές.

ΜΗΛΑΚΑΣ: Δηλαδή το ταξίδι του Πρωθυπουργού στο Λονδίνο αναβάλλεται;

ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Όχι, δεν νομίζω. Θα ήταν σκόπιμο ο κ. Πρωθυπουργός να συναντήσει τον κ. Μήτσοζ. Αφού ο Πρόεδρος ανατρέπει τον Υπουργό, ίσως ο Πρωθυπουργός να ανατρέπει τον Πρόεδρο.

ΠΑΡΙΣ: Διπλωματικοί κύκλοι από την Αγγλία έλεγαν ότι το Ηνωμένο Βασίλειο έκανε την υπαναχώρηση γιατί με αυτόν τον τρόπο προστάτευε την Τελωνειακή Ένωση της Τουρκίας. Και ότι τελικά και άλλοι εταίροι, εκ των υστέρων, συμμερίστηκαν αυτή την άποψη. Είχατε εσείς αυτήν την αίσθηση;

ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Δεν έχω καμία αίσθηση και δεν αντιστοιχεί καθόλου στην πραγματικότητα. Δεν ξέρω ποιοί είναι οι κύκλοι στους οποίους αναφέρεστε, αλλά δεν αντιστοιχεί καθόλου στην πραγματικότητα αυτό που μου λέτε. Δεν ξέρω αν έχει ανάγκη προστασίας η Τουρκία, η οποία είναι επιτιθέμενη όπως ξέρετε και ασχημονεί σε βάρος της Ελλάδας. Εν πάσει περιπτώσει, αν θέλουν να προστατέψουν κάποιον, νομίζω ότι μάλλον εμάς θα έπρεπε να προστατέψουν. Δεν είναι τόσο γενναιόδωρα τα αισθήματά τους. Και θέτω το ερώτημα σε τέτοια περίπτωση, γιατί ο Υπουργός δεν ήξερε όλα αυτά που μου λέτε. Σας ευχαριστώ πολύ.